

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา

๑. ขอบข่าย

๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่จักสาน หรือประดิษฐ์ขึ้นจากย่านลิเภาเป็นหลัก

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ย่านลิเภา หมายถึง พืชพันธุ์ไม้เถาจำพวกเฟิร์น ลำต้นมีขนาดเท่าไม้ขีดไฟ หรืออาจใหญ่กว่าเล็กน้อย ลำต้นเหนียวทนทาน มี ๒ สี คือ สีดำและสีน้ำตาล หรือมีสีเหลืองอ่อนแก่อยู่ในต้นเดียวกัน สามารถกำหนดสีตามระดับที่ต้องการได้โดยไม่ต้องนำไปย้อมสีใดๆ โดยปกเอาส่วนเปลือกมาจักเป็นเส้นเพื่อใช้ทำผลิตภัณฑ์
- ๒.๒ ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่จักสานหรือประดิษฐ์ขึ้นจากย่านลิเภาเป็นวัสดุหลัก อาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่น เช่น หวาย ไม้ไผ่ ไม้ เพื่อใช้เป็นโครงสร้างของรูปแบบผลิตภัณฑ์ และอาจตกแต่งด้วยวัสดุอื่น เช่น ทอง เงิน นาค หรืออาจทาสารเคลือบเงาเพื่อความสวยงาม คงทน

๓. คุณลักษณะที่ต้องการ

๓.๑ ลักษณะทั่วไป

- ๓.๑.๑ ต้องมีรูปทรงสวยงาม ประณีต เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย
- ๓.๑.๒ ต้องแข็งแรง ทนทาน ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง
- ๓.๑.๓ ต้องไม่มีราปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน

๓.๒ เส้นย่านลิเภา

- ๓.๒.๑ ต้องมีขนาดของเส้นเท่ากันสม่ำเสมอ ไม่มีรอยแตก หรือรอยแยกตลอดชิ้นงาน
- ๓.๒.๒ เมื่อดึงเส้นย่านลิเภาแล้ว ต้องเหนียว ไม่ขาดง่าย

๓.๓ การจักสาน

- ๓.๓.๑ ต้องเรียบเสมอกัน ไม่มีเส้นใดโห้ง บิด งอ หัก ขาด แตก มีความแน่นหนา มีช่องไฟสม่ำเสมอ
- ๓.๓.๒ วัสดุที่ประกอบเป็นโครงสร้างรูปทรงผลิตภัณฑ์ ต้องมีขนาดเท่ากัน มีความเรียบเสมอกัน ไม่หักงอ ขาด แตก และมีขนาดเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย

๓.๔ ลวดลาย

ต้องประณีต สมบูรณ์ ไม่ขาดหายหรือไม่ถูกต้อง การตกแต่งไม่เห็นรอยต่อ การใช้สีต้องสม่ำเสมอและเป็นไปตามที่กำหนด

๓.๕ การเก็บบริม

ต้องเรียบร้อยสวยงาม ประณีตสม่ำเสมอตลอดชิ้นงาน

๓.๖ การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)

ต้องประณีต เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ทัดแน่น คงทน และไม่ทำให้คุณค่าของชิ้นงานลดลง

๓.๗ การเคลือบเงา (ถ้ามี)

ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่กรอบ ไม่แตก ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเม็ด และไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ

เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๗.๑ แล้ว ต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และต้องไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนน จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง

๓.๘ การใช้งาน

ต้องสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

๔. การบรรจุ

๔.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์จักษุสถานยานุลิเกาในภาชนะบรรจุที่สะอาด เรียบร้อย และแข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์จักษุสถานยานุลิเกาได้

๕. เครื่องหมายและฉลาก

๕.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์จักษุสถานยานุลิเกาทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋ายานุลิเกา

(๒) เดือน ปีที่ทำ

(๓) ข้อแนะนำในการใช้และดูแลรักษา (ถ้ามี)

(๔) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๖. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๖.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์จักษุสถานยานุลิเกาที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๖.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

- ๖.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๘ ข้อ ๔. และข้อ ๕. จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกสถานย่านลิเการุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๖.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นย่านลิเกา การถักสาน ลวดลาย การเก็บริม การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๖.๒.๑ แล้ว จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๑ ถึงข้อ ๓.๗ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกสถานย่านลิเการุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๖.๓ เกณฑ์ตัดสิน
- ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จกสถานย่านลิเกาต้องเป็นไปตามข้อ ๖.๒.๑ และข้อ ๖.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกสถานย่านลิเการุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๗. การทดสอบ

- ๗.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นย่านลิเกา การถักสาน ลวดลาย การเก็บริม การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา
- ๗.๑.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์จกสถานย่านลิเกาอย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ
- ๗.๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ หลักเกณฑ์การให้คะแนน
(ข้อ ๗.๑.๒)

ลักษณะที่ ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องมีรูปทรงสวยงาม ประณีต เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	๔	๓	๒	๑
	ต้องแข็งแรง ทนทาน ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง	๔	๓	๒	๑
	ต้องไม่มีปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน	๔	๓	๒	๑
เส้นย่านลิเกา	ต้องมีขนาดของเส้นเท่ากันสม่ำเสมอ ไม่มีรอยแตกหรือรอยแยกตลอดชิ้นงาน	๔	๓	๒	๑
	เมื่อถึงเส้นย่านลิเกาแล้ว ต้องเหนียว ไม่ขาดง่าย	๔	๓	๒	๑
การถักสาน	ต้องเรียบเสมอกัน ไม่มีเส้นใดโห้ง บิด งอ หัก ขาดแตก มีความแน่นหนา มีช่องไฟสม่ำเสมอ	๔	๓	๒	๑
	วัสดุที่ประกอบเป็นโครงสร้างรูปทรงผลิตภัณฑ์ ต้องมีขนาดเท่ากัน มีความเรียบเสมอกัน ไม่หักงอ ขาดแตก และมีขนาดเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	๔	๓	๒	๑
ลวดลาย	ต้องประณีต สมบูรณ์ ไม่ขาดหายหรือไม่ถูกต้อง การถักต้องไม่เห็นรอยต่อ การใช้สีต้องสม่ำเสมอ และเป็นไปตามที่กำหนด	๔	๓	๒	๑
การเก็บริม	ต้องเรียบร้อยสวยงาม ประณีตสม่ำเสมอตลอดชิ้นงาน	๔	๓	๒	๑
การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)	ต้องประณีต เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ติดแน่นคงทน และไม่ทำให้คุณค่าของชิ้นงานลดลง	๔	๓	๒	๑
การเคลือบเงา (ถ้ามี)	ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่กรอบ ไม่แตก ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเม็ด และไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ	๔	๓	๒	๑

๗.๒ การทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก
ให้ตรวจพินิจ